

МОТИВИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Іванна Люльчак, здобувачка ступеня вищої освіти «магістр»

Науковий керівник: Н. І. Лазаренко, докторка педагогічних наук, професорка
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

FEATURES OF THE FORMATION OF READING COMPETENCE YOUNGER SCHOOL STUDENTS

Ivanna Lulchak, master's student

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Анотація. У статті розкрито поняття «комунікативні уміння». Представлено результати опитування молодших школярів щодо основних мотивів вивчення української мови учнями початкової школи.

Ключові слова: комунікативні уміння, мотиви вивчення української мови, молодші школярі.

Abstract. The concept of «communicative skills» is revealed in the article. The results of a survey of junior high school students regarding the main motives for learning the Ukrainian language by primary school students are presented.

Key words: communicative skills, motivations for learning the Ukrainian language, younger schoolchildren.

Налагодити комунікацію з молодшими школярами сьогодні вкрай не просто. Зважаючи на дистанційне навчання, велику роль гаджетів у освітньому процесі, використання штучного інтелекту, діти мало спілкуються між собою. Або ж часто їхня комунікація відбувається за допомогою онлайн розмов у соціальних мережах, чатах. Саме тому педагогові важливо максимально звернути увагу на формування комунікативних умінь школярів. Сприятиме цьому процесу активна мотивація учнів до вивчення мови, їхнє бажання дозволить глибоко опанувати мову, правильно її вживати, вільно комунікувати у різних ситуаціях.

У типових освітніх програмах Р. Шияна та О. Савченко наголошено на розвитку комунікативних умінь молодших школярів у мовно-літературній освітній галузі, а також говориться про формування позитивних мотивів вивчення мови. Процес формування комунікативних умінь органічно поєднується з розвитком діалогічного та монологічного мовлення, розвитком навичок аудіювання, говоріння, читання та письма, розвитком зв'язного мовлення молодших школярів тощо [5; 7]. Формуючи комунікативні уміння. Л. Тригуб та І. Власенко трактують комунікативні уміння «як здійснення опосередкованої та безпосередньої взаємодії, уміння грамотно і правильно пояснювати свою думку та адекватно сприймати ту інформацію, що передає партнер у процесі спілкування. Розвиток комунікативних умінь зумовлений особистісними новоутвореннями не тільки у сфері інтелекту, але й у сфері особистісних характеристик, що мають особливе значення для професійної діяльності» [6, с. 137]. К. Пономарьова виокремлює такі групи комунікативних умінь:

I група – комунікаційні (мовленнєві). Основні з них: чітко, зрозуміло та змістовно висловлювати свою думку; підбирати вдалі аргументи для обґрунтування власної думки; знаходити мовленнєвий підхід до різних співрозмовників, переконувати їх у своїх позиціях; доводити власну точку зору; аналізувати власні та чужі висловлювання; чітко робити висновки, опираючись на інформацію отриману з письмових чи усних джерел.

II група умінь – перцептивні (уміння сприймати). До них належать уміння: сприймати на слух інформацію, аналізувати її, виокремлювати підтекст та формувати здатність розшифровувати чужу міміку та жести, а також володіти власною; бути емпатійним до

чужого мовлення, тактовним у своїх висловлюваннях; здійснювати самоаналіз власної мовленнєвої діяльності.

III група умінь – інтерактивні (уміння взаємодіяти в процесі спілкування). Ця група умінь охоплює такі як: вільно спілкуватися, бесідувати, обговорювати різні ситуації; етично вести розмову; ставити чіткі та конкретні запитання; володіти навичками ораторського мистецтва; розв'язувати конфліктні ситуації шляхом мовленнєвого діалогу тощо [4, с. 12].

Зважаючи на праці І. Максименко та Т. Шепетенко, можемо стверджувати, що поняття «комунікативні уміння» та «комунікативна компетентність» багато в чому перегукуються, так автори наполягають на тому, що комунікативні уміння – це інтегральна особистісна якість, яка базується на чіткому та логічному висвітленні своїх думок, здатності спілкуватися на різні теми, вести монолог та включатися в діалог, використовувати у своєму мовленні засоби виразності [3].

На формування комунікативних умінь учнів впливають мотиви вивчення української мови. У своєму дослідженні ми провели опитування молодших школярів 3-Б класу КЗ «Вінницький ліцей №8» ВМР. Результати опитування представлені у таблиці 1.

Таблиця 1.

Мотиви вивчення молодшими школярами української мови

№	Учень (иця)	Мотиви
1.	Назар Р.	знати рідну мову – це обов'язок кожного громадянина, тим більше, що за неї віддавали і віддають життя тисячі людей.
2.	Ілля С.	той, хто росте на українській землі, має знати українську мову, це громадянський обов'язок.
3.	Вероніка П.	у моїй сім'ї українська мова вважається цінністю, тому я її вивчаю.
4.	Влад Д.	з рідною мовою я познайомився ще з малечку, коли мама мені співала колискові та читала казки, я – українець і обов'язково знатиму свою рідну мову.
5.	Аріна Л.	я ніколи не надавала великого значення мові, проте після війни, коли ми виїхали за кордон, я опинилася спочатку в Польщі, потім в Німеччині, усі розмовляли на чужій, незрозумілій мені мові, і тоді я по справжньому зрозуміла цінність мови.
6.	Макар Ж.	любов до мови мені привила з дитинства ще моя бабуся.
7.	Ліна П.	не можна жити в країні та не знати мови.
8.	Альона М.	в школі та на гуртках я вивчаю три мови (англійську, польську та німецьку), проте по-справжньому люблю тільки українську.
9.	Максим Т.	українська мова – це урок, де я вивчаю рідну мову, я хочу мати великі знання.
10.	Тимур В.	моя мова дозволяє мені пізнати цілий світ, я не можу її не любити.
11.	Микола К.	наша мова – дзвінка та милозвучна, вона захоплює всіх, хто нею спілкується.
12.	Влада Ж.	я – українець, живу в Україні, я пишаюся нашими героїчними людьми, я вивчаю нашу солов'їну мову.
13.	Аліна М.	дуже круто вміти спілкуватися українською мовою.
14.	Мирослава Т.	я пишаюся нашою мовою....
15.	Карина П.	у майбутньому я хочу стати вчителькою, тому старанно та наполегливо вивчаю мову, щоб потім навчати своїх учнів.
16.	Андрій Б.	українською мовою спілкувалися відомі поети, письменники, культурні діячі, діячі спорту, науки, тому я також спілкуватимуся нашою мовою.
17.	Олег В.	справжній українець має знати українську мову, по іншому просто не може бути.
18.	Ася Д.	наша мова – найкраща, я її люблю і поважаю, і коли виросту, буду її захищати.

19.	Максим Т.	я дбатиму про свою мову, вивчатиму її, спілкуватимуся українською, бо без цього ніяк для кожного українця.
-----	-----------	--

Аналіз відповідей учнів початкової школи засвідчив, що всі молодші школярі прагнуть вивчати рідну мову, проте ними керують різні мотиви: для 8 (42,1%) учнів – патріотичні, для 6 (31,6%) – національні, для 3 (15,8%) – комунікативні, для 2 (10,5%) – мотив престижу.

У ході дослідження ми звернули увагу на те, що школярі переймаються складною військовою ситуацією в Україні, вони хвилюються за рідну мову та прагнуть її вивчити якнайкраще. Пропонуємо вірш Альони М. (9 років) про рідну мову:

«Люблю свою мову, молюся за неї,
За гори, річки, за все навкруги,
За все, що Україною зветься,
за кожен куточок моєї землі».

Карина П. (9 років) своє ставлення до мови виразила у малюнку (рис. 1).

Рис. 1. Творча робота Карини П. (9 років).

Опрацьовуючи відповіді молодших школярів, можемо визначити, що їм подобається милозвучність мови, її дзвінкість, те, що наша мова має багату історію. Діти пишаються українською мовою, прагнуть її вивчити, самостверджуючись та проявляючи свою національну ідентичність.

Отже, процес розвитку комунікативних умінь молодших школярів – це складна, довготривала, цілеспрямована робота педагога, яка унеможливиться без внутрішнього бажання самих учнів вивчати рідну, українську мову. Дитяча мотивація стане основою не тільки для формування комунікативних умінь, а й комунікативної компетентності.

Список використаних джерел

1. Лазаренко Н. Культура мовлення викладача як невід’ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Філологія (мовознавство). 2016. Вип. 23. С. 36-42. URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_filol_2016_23_10.

2. Лапшина І.М., Комарівська Н.О. Використання елементів сучасних інноваційних технологій у формуванні інтересу до дитячої літератури у дітей дошкільного віку. *II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні технології в дошкільній освіті»*. Переяслав-Хмельницький, 2019. С. 44-48.

3. Максименко І.Г., Шепеленко Т.Л. Теоретико-методичні засади формування комунікативних умінь студентів у процесі вивчення психолого-педагогічних дисциплін. URL: <https://bit.ly/3LvsGwc>.

4. Пономарьова К. І. Формування комунікативної компетентності молодших школярів у процесі навчання української мови: методичний посібник. Київ: КОНВІ ПРИНТ, 2020. 88 с.

5. Савченко О.Я. Типова освітня програма для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти. Київ, 2018. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2022/08/15/Typova.osvitnya.prohrama.1-4/Typova.osvitnya.prohrama.3-4.Savchenko.pdf>.

6. Тригуб Л.П., Власенко І.В. Комунікативні навички та вміння для ефективного вивчення англійської мови самостійно. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія*. 2019. №40. Т. 2. С. 137-140.

7. Шиян Р.Б. Типова освітня програма для 3–4 класів закладів загальної середньої освіти. Київ, 2018. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-1-4-klas/2020/11/20/Shiyana.pdf>.

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ В КОНТЕКСТІ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Сергій Мальов, концертмейстер, здобувач ступеня вищої освіти
«доктор філософії»

Науковий керівник: Н. Л. Тодосієнко, кандидат педагогічних наук, доцент
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

FORMATION OF AESTHETIC COMPETENCE OF CHILDREN IN THE CONTEXT OF THE FOLLOWING OF PRE-SCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

Serhii Malov, accompanist,
recipient of the higher education degree «Doctor of Philosophy»
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** В статті розкриваються особливості формування естетичної компетентності дітей молодшого шкільного віку в умовах освітнього процесу початкової школи з метою формування загальної та естетичної культури молодших школярів. Автор статті презентує засоби формування естетичної компетентності дітей молодшого шкільного віку.*

***Ключові слова:** естетична компетентність, мистецтво, молодший шкільний вік.*

***Abstract.** The article reveals the peculiarities of the formation of aesthetic competence of children of primary school age in the conditions of the educational process of primary school with the aim of forming the general and aesthetic culture of primary school children. The author of the article presents the means of forming the aesthetic competence of children of primary school age.*

***Key words:** aesthetic competence, art, primary school age.*

У контексті реформування сучасної освіти в Україні головним завданням є визначення ефективних методів виховання підростаючого покоління. Особлива увага приділяється проблемі впровадження співробітництва всіх суб'єктів підготовки, зосереджуючись на інноваційних методах, моделях і технологіях, які забезпечили б підготовку науково-педагогічних кадрів. Крім того, особлива увага приділяється розробці та дослідженню способів впровадження цих ідей у традиційні форми освітнього процесу. Ідея людиноцентризму, яка полягає в тому, щоб зосередитися на розвитку особистісних рис людини через творчу та ефективну роботу, є відображенням в освіті та педагогіці.

Забезпечення формування естетичного ставлення до дійсності, формування ідеалів і смаків у дітей молодшого шкільного віку є важливою проблемою сучасного суспільства. Таким чином, останнім часом науковці створюють нові можливості для отримання передового досвіду в галузі гуманітарних наук і мистецтва. Це сприяє відновленню рівноваги між розвитком творчості та найсучаснішими досягненнями в науці та освіті.

Поставлена мета визначила наступні завдання: проаналізувати безпосередні виклики, що постали перед Україною; показати, як прогалини у навчанні і вихованні сприяють виникненню глобальних суспільних проблем; довести, що відчуття причетності до національної естетичної культури є необхідною складовою патріотизму; наголосити на значенні естетичного підходу до виховання. В умовах модернізації української освіти